

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Június' 11dikén, 1822.

Török Birodalom.

Folytatása a' Scioi történeteknek a' Spectateur Oriental Apr. 26d. darabja szerint:

Apr. 12d. számtalan sokaság rohant a' Francia Consulhoz, kinek hivatalát, Bourville Úrnak távollétiben, Diegon nevű Francia Tiszt viszi. Az első pillanatban, parancsolatai és az emberiség közt habozott Diegon Úr, 's ez utóbbi győzvé, megnyitja a' hivatal' kapuit, 's valami 500 Catholicust és Görögöt, minden válásra való tekintet nélkül befogad; őket a' templomba küldi, meghagyván hogy csendesen viseljék magokat, 's megesküszik Francia Ország' becsületére, hogy vagy mindnyájokat megszabadítja vagy maga is meghal! — Azonban a' füst és lángok között reng a' levegő a' Törökök kiabálásaitól. Diegon Úr megkérvén a' Papot, hogy maradna a' templom ajtaja előtt 's vigasztalná az aszszonyokat, úgy Mennier Urat is, hogy távollétiben viselné hivatalát, egy kezébe kardot, a' másba fejér zászlót veszen, 's újra megesküszik, hogy vagy meghal, vagy azon szerencsetleneket, kik magokat Francia oltalom alá veték, megszabadítja. Kirohant a' Consuli épületből, 's körülvétetvén tüstént egy csapat Töröktől, kiált: Francia, Francia; Francia Consul vagyok 's a' Basának barátja! Ezzel elébb nyomúl; dühödve 's egyszersmind csudálkozva nyomaakodnak hozzá a' Törökök 's a' Basához kísérte, ki őtet bevártsággal 's ezen szókkal fogadá: „A'

mit kíván az Úr, mind az megadatit.“ — „Irgalomert esdeklek mindenekért, különösen pedig azon szerencsétlen Catholicusokért, kik Uralkodójok iránt mindnyájan hívek maradtak, 's a' Görögök' Insurrectiója alatt, nehogy abba belekeveredjenek, Francia oltalom alá vonták magokat.“ — „Tudom, felele a' Basa, 's megszabadításokra mindent elkövetek.“

A' Basa tüstént kemény parancsolatot adott, hogy a' Consulságok tiszteletben tartassanak, 's a' melly Török egy illy épületbe belépni merészel, halál a' fején.

Diegon Úr, bátorságnak okáért strázsát kért, 's kapott is 5 emberből állót a' Livadiában lévő Anglus Vice-Consul részére; ugyan annyit Vice-Consul Belino Úr számára is, a' kihez futottak a' Vicarius 's minden St. Antoniában lévők; maga részére pedig két legényt 's egy Tisztet nyert strázsául. — „Tisztelni kell ezt a' derek Francziát, mond a' Basa, 's parancsolatnak mindenekben engedelmeskedni.“ — Ezzel visszasiet Diegon Úr a' Consuli tisztségbe, hol az öröme és háladatosságnak könnyeivel fogadtatott. Mi nekutána pedig az oltalom alá veteknek bátorságáról gondoskodott volna, ismét lóra ül, 's öt Töröktől kísértetve, az Ausztriai Consul segítségére sietett, kiről tudta, hogy mezei lakásában Serafiban nagy veszedelmek van kitéve. Ezt ráveszi, hogy vele a' városba menjen a' Basához, ki a' Császári Agensnek is tüstént öt legényből álló Salva-Quardiát adott, mellynel fogva a' Consulságába futott Catholikus

kusokat hathatósan védelmezhesse. Diegon Úr vissza kísérvén az Ausztriai Consult Serafiba, rendeltetése helyére sietett.

A' pusztító égés Apr. 13d. is mind egyre tartott. Egyetlen egy ház sem maradt épségben, hanem vagy kirabolgatott vagy felgyújtatott. Az aszszonyok minden felől a' kastélyba hurczoltattak. Ezek közt volt egy becsületes Catholicus kereskedő leány-testvére is, kinek kiváltása iránt, ha szinte 10000 Piasterbe kerülne is, Diego Úr megkéretik, 's a' leányt ö 150 Piasterrel kiszabadítá.

Az Ausztriai Consuli épületig terjedvén az égés, az abban lévő személyek a' Franczia Consuli épületbe futottak, hol Diegon Úr, a' mindenkor nevedő szerencsétlenség elhárítására, minden rendelkezéseket megtett.

Ugyan ezen nap (Febr. 13d.) de la Meillerie Úr, Ö Felsege tengeri erejének Fő-vezére a' Levantán a' Török Flotta közt megjelent. A' d'Ark Johanna nevű hajó 21 ágyúlovással köszönté a' Kapudan Basa Admiralis-hajóját, melly a' köszöntést tüstént visszazonozta. Ezután meglátogató a' Fő-vezér a' Kapudán-Basát, ki is ötet megkülömböztetett tisztelettel 's nyájas szivességgel fogadta, 's elmenetelekor szives kitételekkel kérte, hogy barátságos emlékezetül tőle egy gyémántos pixist fogadna - el.

Apr. 14d. egy Catholicus sem vesztette-el életét. Sűrűen fúván a' szél a' Franczia Consuli épület felé a' szikrákat, nem kevésbé rémültek - meg a' bennlévők, de utóbb a' szél lecsendesedett.

Apr. 15d.—17d. ezek történtek:

A' Törökök megjelenvén a' Consuli tisztségnél, a' Franczia Agenstől bizonyos Görög Familiának kiadatását kérték. Diego Úr nem engede kívánságoknak 's azt

mondá, hogy a' Basájén kívül más parancsolatot nem ismér. Kövessetek, monda, keressük-fel a' Basát, 's elvivé magával a' Törököket. A' Basa meghagyá Diegon Úrnál a' tőle kívánt Galati familiát.

Elpusztitván a' Törökök a' várost, seregeik a' szomszéd falukon terjedtek-el. Ezek közzül négyet felégettek, 's sok embereket rabjaikká tettek. Egy Algiriai veszi tőlök az aszszonyokat 's gyermekeket, 's azokat hajón Alexandriába küldi; a' legnevezetesebb Görög familiák szolgaságban senyvendnek. A' Sz. Miklós temploma nem gyújtatott ugyan meg, de földig lerontatott. Ebből is kihurczolták 's széllyelhányták a' holttesteket. Mind két templomok a' Catholicusoknak hasonló sorsra jutottak.

Aprilis 16dika valamivel csendesebb volt. A' Basa magához kéreté Diegon Urat 's az Ausztriai Consult. Altaladja nekik a' Nagy-Úrnak azon Fermánját, melly mind azoknak, kik a' fegyvert leteszik, bocsánatot ígér. Továbbá egy Proklamatiot ad nekik, melly a' többek közt azt tartja, hogy az Ausztriai és Franczia Országi Consulok, a' föld népének kegyelmet kértek, 's azt meg is nyerték; utóbb pedig a' Görög Püspöknek egy Pásztori-levelét közlévelek, mellyet a' kastélyban lévő minden kezesek aláírtak, kérvén ezek földijeiket hogy az ajánlott pardont fogadnák-el.

Apr. 17d. örömmel mentek-el az Ausztriai Consul 's a' Franczia Agens Diegon Úr, a' rájuk bízott fontos 's egyszersmind veszedelemmel járó dolognak végrehajtására.

(Folytatása következik.)

Brasilia és Portugallia.

Az Éjszakamériakai egyesült Státusokat illető levelek és Ujságok szerint, melyek Rio de Janeiroból 's más Brasiliai ki-

kötökből Angliába Febr. utoljáig érkeztek, a' Fő-városban, az utóbbi történetek olta nem háborított meg a' csendesség. A' Korona-Herczeg, mond egy az említett levelek között, erős dolgokkal küszdik. Európába való visszameneteléről szó sincs többé, mellyet Királyi Atyjának, az időközbeli Junta' ösztönözéséből ki is nyilatkoztatott.

Bahia-ban és Pernambuco-ban, a' rendetlenség, idegenkedés, zűrzavár és harcz a' lakosok és Európaiak közt mind egyre tart.

Nagy Britannia és Irlandia.

London, Majus 24d. Azon Bill, melly az Irlandiai szűkölködők' felségelésére 50,000 font Sterlinget kíván adatni, 's mar az Alsó-házban el is fogadtatott, a' mult éjjel a' Felső-házban is minden stadiumokon keresztül ment, 's ma hihetően királyi helybehagyással is meg fog erősíteni. Az e' felett való Felső-házbeli tanácskozásközben jelenté Lord Liverpool, hogy rövid időn az Irlandiai tized-systemának egy részét magában foglaló Bill fog az Alsó-házba vitetni, 's hogy az Irlandiai Igazgatószék más bővebb kiterjedtségű eszközök által is igyekszik az Ország állapotján segíteni.

Az Alsó-ház' Május 16 d. ülésében, Martin Úr, a' Cambervelli lakosoknak egy kérelmeket nyujtá-be, mellyben a' Házát azon kéri, hogy olly eszközöket vegyen-elő, mellyek által némelly állatok a' kegyetlenségtől mentessenek-meg. " Van olly hely a' Cityben, mond Martin Úr 's az Westminster-Pitnek neveztetik, hol okatlan állatok küszdenek. Ezen Pit körül számosan sereglenek-egybe a' csavargók, 's bár ha hallottam légyen is itt a' Házban olly beszédet, hogy a' Parlamentumnak nem kellenék az alsó rend' mulatságaiba avat-

kozni, meg is azon vélekedéssel vagyok, hogy a' zsebelő-tolvajoknak a' nevezett helyen való egybesereglések olly helytelen dolog, mellynek elnyomása a' Parlamentumnak kötelességében áll. A' mulatságokra czédulák nyomtattnak, 's egy a' többek közt így szól: „Jacco Maccaco híres majom, ma az Erib fejjérszuka kutyájával fog megvívni. Jacco már az időnkben élő legelső kutyákkal megküzdött 's rajtok diadalmaskodott, 's ezenel köz-hírré teszi, hogy kész akármellyik Anglus kutyával is megvívni.“ — A' viadal valóban meg is történt, 's a' leve vége, hogy a' kutya Jacconak egész alsó álkapczáját leszakította, Jacco pedig a' kutyának a' torkát hasgatta-meg, 's két óra mulva mindkettő megdöglött. Az efféle jelenések csak a' legalacsonyabb embereket mulathatják, 's nem kellenék megengedtetniük; mert az okatlan állatokon való kegyetlenkedésen kívül, nem régiben egy ujságonkapó fejérszemélyt is, az említett helyen, úgy megölelt egy medve, 's lábikráit 50 vagy 60 tacsókutyák annyira megharapdálták, hogy félholtan vitetett-el 's az Ispotályban félesztendeig feküdt.

Francia Ország.

Loritz, Robert és Gaillard Al-tisztek, kik között az első két esztendei, a' két utóbbi öt esztendei fogságra ítéltettek a' Pairs-törvényszéktől, 's St. Pelagieben tömlöczöttetnek, azzal vádoltattak, hogy f. eszt Apr. 27d. el akartak szökni. A' Hads-törvényszék pedig, a' büntető-törvénykönyvnek 2d. és 245d. cikkelyei szerint, hat hónapi fogságra 's a' perköltség' megfizetésére büntette őket, 's azt rendelte, hogy ezen büntetés, amannak kiállása után tüstén beálljon.

A' tengerierő Miniszterének parancsolatjára, Toulonban három felfegyver-

kezett hajók a' la Charente, la Toudre és l'Arquebuse készítettnek a' Pyraeneumi kéleti tengerpartokhoz való evezésre, mivel tartani lehet tőle, hogy a' jelenvaló meleg időben a' sárga hideg ismét beállhat.

A' Moniteur, hiteles kútfő után, fundamentom nélkül valónak állítja azon némelly Francia Ujságok által elterjesztett hírt, hogy a' Svécziái hajóssereg elevezéshez készítették.

A' Király Május 28d. a' belső dolgokra ügyelő Miniszterrel dolgozott; az Angoulemi Herczeg a' Mársmezején néhány Gárda-regementeket mustrált, Berry Herczegné Morfontainbe ment.

Párizs Május 31d. A' mai Moniteur olly Királyi Rendelést foglal magában f. h. 29dikéről, mellynél fogva Vicomte de Castelbajac, a' Deputatus-Kamara Tagja, (nevezetes ember a' jobb oldalon) rendkívülvaló szolgálatban Státustanácsossá nevezetik. Egy más f. h. 28d. költ Királyi Rendelés pedig a' Francia Országi ménesekre való ügyelés iránt teszen többféle rendszabásokat, mellyekről ezen túl a' belső Miniszteriumnak azon ága fog gondoskodni, melly a' földmivelést igazgatja. Castelbajac Úr a' ménesek és földmivelés fő-administratiójának Fő-Directorává neveztetett.

Spanyol Ország.

Május 15d. igen ellenkező hírek szárnyaltak Madritban Catalonia felől. Némellyek, bár kevés hihetőséggel, azt állítják, hogy az ottani Insurgens sereg tökéletesen semmivé tétetett; mások azt beszéllik, hogy Generalis Báró Croles, egy Marechal de Camp, egy Brigadéros, 's több Tisztek az Insurrectio vezéreivé lévén, Lerida és Benevente erős helyeket elfoglal-

ták, minden tiszti-hivatalokat megváltoztattak, 's a' hajdani Királyi igazgatást bevitték, maga a' nép is megöldösött néhány ellenkező Milicziát.

A' Korona-örökös Don Carlos' feleségén kívül, a' Korona-örökös Paulai Ferencz' felesége is lebetegedett, 's hasonlóképen egy Princzet szült. A' Király parancsolatot adott, hogy ezen örvendetes történetek háromnapi Gálával innepeltesenek.

A' Cataloniai Hirmondó így szól: „Az Oberst-Lieutenant Arango vezérlése alatt lévő osztályt, melly a' Május 8d. Barcelonából kiindult Cordova Regementnek előljáró serege, St. Marsalnál az Insurgensek megtámadták 's egészen semmivé tették. Egy Kapitány és húsz közember maradt a' csatapiacson.

Északamerikai egyesült Státusok.

A' National-Intelligencer szerint, a' Délamériikai Igazgatás függetlenségét illető Bill a' Tanácsban erős ellenkezésre fog találni.

A' New-Yorki Ujságok jelentik Apr. 27d., hogy Anglia kinyilatkoztatta az Északamerikai Igazgatásnak, hogy a' Columbia vize egész folyamatiójának elfoglalása, Nagy-Britannia' jussával ellenkezik, nem lévén még megállapítva a' közös birtokoknak határa. Az Orosz Birodalom pedig ezt a' nyilatkoztatást tette: „Az Orosz Igazgatás éppen nem kívánja az Amérikaiaknak, ugyancsak az Amériikai éjszaknyugoti tengerpartoknak az Orosz Uradalom' határin kívül lévő lakosokkal való kereskedéseket akadályoztatni. De ha az Amériikai kereskedők a' szélességnek 51d. grádusán túl menvén, kedvetlenségeket tapasztalnának, azokat egyedül magoknak

tulajdonítsák, minthogy a' Császári Igazgatás, az Oroszamerikai Kereskedő Társaság jussai oltalmazásának elégséges publicitást adott.

Spanyol Amerika.

Santa Feből Febr. közepéig terjedő tudósítások érkeztek New-Yorkba, melyek jelentik, hogy Generalis Bolivar, Quito ellen számos sereggel menvén, utjában azon örvendetes hírt vette, hogy a' nevezett Tartomány önként meg fogja magát adni. Yucaten 's Panama szorossa függetlenségeket kihirdették. A' Congresszus, a' Columbiai Respublica Statusköltiségeinek rendbeszedését vette vitézés alá. Carracasból Mártz 19dikéről szóló tudósítás szerint, a' Royalisták még mind Puerto-Cabelloban vannak; maga a' Város sűrűn körülkerítetett, 's a' szökés nagyon békapott a' Spanyolok közzé.

Mexicói tudósítások a' Congresszusnak Febr. 28diki beiktatását jelentik, 's azt vetik hozzá, hogy a' fő hatalom bihetőképén Generalis Yturbidének fog adatni.

Lombardiai - Velencei Királyság.

F. h. 3d. reggeli 6 órakor a' Vice Királyné Császári Fő Hercegaszszony egy Hercegnével szerencsésen lebetegedett. A' Jún. 5dikéig terjedő tudósítások szerint mind maga a' Fő Hercegné Anya, mind a' csecsemő Hercegné olly jó állapotban vannak, mint illy környülállásokban csak lehetséges.

Bécs.

Május 15d. az Ausztriai Monarchia egy igen érdemes és jeles Státus-emberét veszté-el. Ekkor aludt-el csendesen nemes karaktere szerint, minden beteges-

kedés nélkül Báró Puffendorf Konrad Fridrik, életének 80d. esztendejében.

Június 10d. Bécsben, a' Státus papirosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 78 7/10; Ugyan az 2 1/2 pCmal —; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. Conv. P. —; Ugyan az 1821ről 100 forint Conv. Pben —; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 ftért Conv. Pben —; Bécs Városi-Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 37 5/8; 100 forint Conv. Pénz 250 f. V. Cz-ban. — 1 Bank-Aktzia 757 f. C. P.

Magyar Ország.

F. h. 4d. és 5d. T. N. Pest Vármegye Köz-gyűlést tartott Mélt. Szögyényi Szögyényi Zsigmond Personalis és Administrator Ő Nagyságának előlülése alatt; mellyben a' köz-jót illető más tárgyak között, a' marhahúsnak Limitációja is előfordult, 's V. Czban 12 xra szállittatott. — Első nap Tek. Brezanóczy Ádám Úrnak, a' Kir. Magyar Universzitásnál az Egyházi Törvények Tanítójának Armalis Levele hirdettetett-ki, és Tek. Német Péter Úrnak a' Pesti Kerületben Provincia- lis Commissariussá neveztetéséről szóló Felséges Királyi végzés olvastatott-fel. — Ezen alkalmatossággal, a' Státusok' kérésére Mélt. Német János Úr, a' Királyi Ügyeknek Directora és Kamaralis Consiliarius, 's ennek, felyebb említett Provincia- lis Commissariussá lett fija, a' Mélt. Administrator Úr által Tábla-Birákká neveztettek.

Ugyancsak f. h. 4d. Pesten fényes tisztelet ment végbe, midőn Mélt. Zsadányi és Török Sz. Miklósi Almásy József Urat, a' Fő Törvényszék Assessorát, és T. N. Heves és Külső-Szolnok egyesült Vármegyék Administratorát, igen számos és

díszes Deputatio köszöntötte, és kebelébe meghívta. Ezen inneplés annál szívesebb örömmel ment végbe, minthogy Ő Cs. K. Felsége, a' Mélt. Administrator Urat, mintegy a' Nemes Vármegye óhajtásainak teljesítésére, és Nagy-Mélt. Nagy-Szalatnai L. Bárá Fischer István Úr Ő Excellenziájának beteges állapota miatt, a' nagy gondoktól való óhajtott tágitására méltóztatott kinevezni. A' Mélt. Administrator Úr béiktatásának napját Júl. 23dikára határozta.

A' Primás Herczeg még f. h. 3d. és 4d. is folytatta Egyházi látogatásait. Jún. 3d. a' P. Serviták Templomát és Klostromát szemlélte meg legelőször, azután az Invalidusok házában lévő Kápolnákat vizsgálta meg, a' midőn a' téres udvar közepén a' kápolna-sátorból, a' négy oldalra felállított öreg és elnyomorodott katonákra énekszóval áldást mondott. Továbbá a' P. Piaristák épületébe ment, 's minnekutána ott is először a' Templomot, azután az Iskolákat rendre megszemlélte, és az Ifjúságnak magyar és deák nyelven tartott köszöntését kegyesen meghallgatta, minden Iskolában az Ifjúságra áldást adott. Következve megnézegette a' Collegiumbeli szobákat, 's a' Szerzetbeli Férjfiak és a' Rend iránt nagy megelégedését nyilatkoztatta ki. Ezen látogatáskor is mind a' Pestre vezetés, mind a' visszakisérés szokott mód szerint ment végbe, 's Ő Herczegsége a' Városi Deputatióval, mint máskor a' Plebánus Urakat, úgy most a' Szerzetes Elöljárókat vendégelte meg.

Nagy-Lak, Május 21d. Apr. 28d. tette-le az itteni nem-egyesült Görög Ekklezsia egy új templomnak fundamentumát. A' helynek megszentelését, a' talpkő letételét a' Hodosi Klostrom Archimandritája Fő Tiszt. Manujlovics Úr, hangok zúgása 's mozsarak durrogása köz-

ben, számos különböző Vallásuaknak gyülekezete előtt vitte végbe. Végződven a' czerimonia, sátorok alatt ebédelt a' számos gyülekezet, melly alkalmatossággal az Archimandrita Úrnak jelenlétében a' templom építésére önként való Subscriptio 3000 f. V. Czra ment. — Május 16d. az Augusztai Vallástételt tartó Evang. Ekklezsia templomának felszentelése ment ugyan itt végbe.

Pozsony. Apr. 20d. Május 6dikáig 15 nap alatt 32 gyermek halt itt meg, 's köztök 14 természetes himlőben.

A' Trencsén Vármegyében történt felhőszakadáskor (M. Kurir XLV.) több fűlt 60 embernél a' vízbe. A' megrongált helységek, részint Herczeg Eszterházy, részint Gróf Csáky István birtokai.

Elegyes Dolgok.

Herczeg Lobanov, Moszkauban, öntött vasból épített egy palotát 42 Dóriai és Korinthusi oszlopokkal. Olajfestékekkel szándékoznak olly szint adni az épületnek, mintha az kőből volna építve.

Azon gunyhó, mellyben a' Arc Johanna lakott, kevésben mult hogy a' minap Angliába nem került. Mostani birtokosa, egy Aszszony, pénzzel megvesztegettvén, már az Anglus rendelkezett a' nevezetes emlék' rontása iránt, midőn a' dolog kitudódott 's a' Lothringiak magok pénzén vették meg a' gunyhót, 's azt a' Státusnak ajándékozták.

Lord Byron Biographiájának kézírását Könyváros Murray 2000 Guinén vette meg.

Az Egyiptomi Vice Király a' közönséges hasznokat tárgyazó találmányok iránt viseltető indulatjának szép jeleit adni meg nem szünik. Midőn nem régiben Chemicus Baffi (Pergolából, az Egyházi Bir-

tokokból) olly eszközzel ismertette volna meg, mellyel minden tüzelés nélkül, egyedül csak a' nap melege által lehet a' Salétromot készíteni, 's így a' Vice Királynak minden mázsa 10 tallér helyett 1-be kerül, Baffit 100000 talérral és Bey titullussal ajándékozta-meg.

Magános Jegyzések

a' Kolozsvári Erdélyi Nemzeti Magyar Játékszinen a' Nemzeti Jászó Társaság által előadatott némelly Darabokról.

V.

Dec. 6d. 1821. a' Kolozsvári Nemzeti Játékszinen, Abonnement Suspendu mellett, Gubernialis Consiliarius Mélt. N. Ajtai Cserei Miklós Úr Ő Nagysága névnapi Innepe' tiszteletére előadatott Tankréd és Klorinda, új nagy Hérosi Dráma's Felvonásban.

Ezen Darab egy mesteri ész' Epopeájából van öszveütve, melyből azonban semmi egyéb meg nem maradt, hanem csak a' személyek' nevei, és az Epopeában megkívántató pompás öltözet; 's ollyanná lett, mint a' Rafaeltól festett Feltámadás miniatürében. Letépettek róla a' Vitézi-versezet' elragadó ékességei, 's e' drága ragadományok nem adattak-vissza, nem pótolttak-ki, a' Dráma szerint, a' dolog eleven folyamatja' kimutatásával, 's ezért még csak beszélgetésnek sem lehet méltán nevezni, annál kevesebbé Drámának. — Drámának éppen nem; mert nem volt meg benne a' hely' egysége, az idő' illendő mennyisége, az eset' öszve-szövése, és annak részvételt indító kifejtése. Ezek pedig azon tulajdonságok, mellyek az esetnek eleven képzeletét teremtik a' nézőben, melly célja a' Drámának,

és a' mik teszik a' Vitézi-versezet és a' Játék-darab közt való nagy különbséget; mert meg kell lenni ugyan is a' Vitézi-versezetben, valamint a' Játék-darabban is annak, hogy az esetet éppen azon személyek beszéljék-elő, a' kiken vagy a' kik által az eset megtörtént, vagy legalább bizonyossággal birhatnak; sőt a' Játék-darabban ennél még több kívántatik, az t. i. hogy az esetet a' maga folyamatjában terjeszse-elő, és így sok jelenéseknek, mellyek a' csak beszélő Vitézi-versezetben helyesen elmaradhatnak, a' Játék-darabban fel kell jönniek, és elmaradniok ebben sokaknak, mellyeket abban az kíván-meg, hogy csak előbeszélés lévén, 's nem kimutatása az esetnek, a' képzeletet felingerelhessék, az előbeszélt eset folytatja' felfoghatására; 's minthogy ezen Vitézi-versezet és Játék-darab között való különbségeket az alkalmaztatója ezen Darabnak szemé elől eltévesztette, és a' Játék-darab célját szempontúl nem tartotta, olly fogyatkozásokkal bír munkája, mellyeknek következései lettek munkájában, olly személyeknek felléptetése, kiknek a' kifejtődésre semmi befolyások nem volt, mint a' millyenek az Aladin, Alett, Arsetes 's a' t. személyei; mert ha szinte Arsetesnek fel kellett is lépnie, hogy Klorinda születési környülállásait előbeszélje, mindazonáltal ezt egy mesteri ész éppen máskép' hozta volna nyilvánásra, vagy még tám helyesebben, egészen el is mellőzte volna, nem lévén ennek semmi befolyása a' kifejtődésre; vagy tám az Elminia és Klorinda estvéli együtt-jelenésekben a' Klorinda szájába adta volna, melly személyek fellépésének a' dolog kifejtődése' homályai is következései voltak, mellyért beszélgetésnek sem lehet helyesen ezen Darabot nevezni, mellyben

a' tökéletesség annyira megkívántatik, hogy a' történet' legkissebb esetje vagy körülállásai is, homályban és értetlen nem maradhat. — Hazám Iróji! keressétek ki meghatározott czelotokhoz képest az emberi szívre ható, azon érzékenységre befolyó módot mestéri módon, mellyre dolgozni akartok! Sok út van ide, mint sok nagy és felséges czelok is benne, a' társasági élethez képest a' természettől belészöve. A' szánakozás, könyörületesség, a' vetektől való meghorzadás, a' jónak elragadtatással való munkás követése, a' szelíd vidámság, a' szemérmert nem sértő jámbor enyelgés; ezek bár mi különbözőeknek látszanak is, még is csak a' szívben vannak elrejtve, és onnan csiráznak, de különbözők felebrasztéseiknek módjai. Igyekezzetek ezeket mestéri módon egymástól megkülönböztetni, 's munkáitokat, mind addig kezeitekből ki ne bocsássátok, míg végső vonásaitok, azokat rendességgel és buzdító kellemmel megajándékozva, el nem folyja. — Fogyathozott ezen Darab a' személyek Characterei bizonyos voltokra nézve is, mellyek viszont a' Vitézi-versezet és Játék-darab helyes meg nem különböztetése' következéseik voltak, mert amabban a' Charactert az eset előbeszélése' pontossága adja-elő, ebben pedig a' cselekedet, irás módjok' különböző természetjeikhez képest, és következéseül.

A' mi előadását illeti, az eléggé közelített a' pontossághoz és tökéletességhez, mellyben kitetszőleg követésre méltók voltak a' 3d. Felvonás' két első Jelenésében az Ermina testmozdulati, mellyek az Argánt és Tankréd kettős-viada-

lokról, Aladinnak az ablakból való hirteteleit, némán követték, és kimutattatták.

A' Chorus és illuminatio a' tisztelet tárgyára nézve vegtére mindenkiben fogyathozott, melly utolsó csak ugyan a' feljött nappal tökéletesen ki lett volna pótolva, ha az a' végső Felvonásban feleslegül fel nem tüntetett volna; mert a' nap tökéletes példázata a' józan, tiszta, szelid, és még is igazságos ítéletű Birónak 's így a' tisztelet méltóságos Tárnya érde-
meinek is. *)

Cs. M.

*) Német Ország, a' Nagyoknak pártfogásán kívül, Leszing Dramaturgiájának 's számos tudós Critikáinak köszönheti Játékszineinek mostani virágzását. — Erdélynek Nagyjai is példás bőkezűséggel elkészítették Nemzeti Játék-szinjeket, 's most már minden igyekezetnek oda kell fordítatni, hogy az abban szolgálók mind inkább tökéletesedjenek, a' melly szép célra egyenesen vezető út csak a' helyes Critika. Ezt mutogatja a' M. Kurírba örömmel felvett Magános Jegyzéseknek Tudós Irója, ki a' Színjátszás' mesterségét tudományosan értvén, megbecsülhetetlen hasznot teszen a' Magyar Játékszinre nézve, 's maga iránt a' Hazát igen érdemesen kötelezi-le, hogy-ha elkezdett Jegyzéseit folytatván, ezen szép mesterséget, nem száraz szemlélődésekben, hanem világosító példákkal fejtegetni meg nem szűnik.